

Huvudman

Malmö kommun
grundskola@malmo.se

Ärendet

Tillsyn av Lorensborgsskolan, förskoleklass och årskurserna 1-6 i Malmö kommun

Beslut

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Malmö kommun en anmärkning avseende brister rörande studiehandledning på modersmålet och undervisning av behöriga lärare. Malmö kommun ska senast den **2023-09-01** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, skolans arbete med att skapa trygghet samt arbetet med utvecklingssamtal och skriftliga omdömen.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2022 inlett en tillsyn av Lorensborgsskolan F-6 i Malmö kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Lorensborgsskolan följer gällande bestämmelser om studiehandledning på modersmålet, arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, skolans arbete med att skapa trygghet, undervisning av behöriga lärare samt utvecklingssamtal och skriftliga omdömen.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhållsan och rektorn samt lektionsbesök den 18-20 oktober 2022. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat skolenhetens plan mot kränkande behandling, ordningsregler, rutiner kring extra anpassningar och särskilt stöd, exempel på åtgärdsprogram samt individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det

Anmärkning

Eleverna ges undervisning av behöriga lärare så långt det är möjligt

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av lärarförteckning och intervjuer med lärare och skolledning framgår att det finns lärare som undervisar i ett eller flera ämnen som de är obehöriga i, trots att det finns lärare på skolan som har behörighet att undervisa i dessa ämnen. Avseende en årskurs uppger rektorn att det finns skäl, kopplat till stora problem med trygghet och studiero, för att obehöriga lärare bedriver undervisningen i vissa ämnen. Rektorn uppger också att det i några ämnen saknas faktiska möjligheter att organisera undervisningen på annat sätt, då de lärare som har behörighet i ämnena behövs i andra typer av tjänster på skolan; en lärare har anställning som lärare i fritidshemmet och en annan är anställd som specialpedagog. Det framgår emellertid också av utredningen att det finns lärare som har behörighet att undervisa i vissa ämnen och årskurser, där obehöriga lärare bedriver undervisningen, och där rektorn inte anger några andra skäl än att främja trygghet och studiero i allmänhet. Rektorn uppger att skolan nu är i ett läge där de kan påbörja en organisation där de frångår klasslärarsystemet på lågstadiet och arbetar med ämneslärare även i årskurserna 1-3.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen). Om det inte finns någon inom huvudmannens organisation att tillgå som uppfyller kraven, eller om det finns något

annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan lärare får bedriva undervisningen högst ett år i sänder (2 kap. 18 § skollagen).

I förarbetena till skollagen uttalas att alla elever har rätt till undervisning av god kvalitet och att undervisningen därför i första hand ska skötas av lärare som har en utbildning för den undervisning de bedriver. I vissa fall tillåts huvudmannen att göra undantag från denna skyldighet. För att en undantagssituation ska anses föreligga ska det som huvudprincip antingen saknas lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de ska bedriva eller finnas särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen. Som exempel på vad som kan vara "särskilt skäl" anges i förarbetena behov av att få bort en utbildad lärare från undervisningen som har missbruksproblem. I förarbetena ges också exempel på organisatoriska skäl som gör att all undervisning inte kan bedrivas av lärare och förskollärare med utbildning för den aktuella undervisningen. Det kan handla om hastiga svängningar i söktryck och elevkullarnas storlek, tjänstledigheter, förändringar i efterfrågan på viss undervisning eller ökat behov av särskilt stöd. (Prop. 2009/10:165 s. 267 f.)

Skolinspektionens bedömning

Som framgår ovan visar utredningen att eleverna i vissa ämnen och årskurser får undervisning av lärare som inte är behöriga i ämnet, trots att det på skolan finns lärare som har aktuell ämnesbehörighet. Vad gäller den årskurs där det har förekommit stora problem med trygghet och studiero samt de ämnen där lärare med ämnesbehörighet behövs i andra typer av tjänster, gör Skolinspektionen bedömningen att det får anses finnas särskilda skäl för att undervisningen bedrivs av en obehörig lärare. Vad gäller övriga ämnen och årskurser där undervisningen bedrivs av obehöriga lärare, trots att det finns lärare med ämnesbehörighet på skolan, gör Skolinspektionen bedömningen att det inte föreligger särskilda skäl för detta. Eleverna ges därmed inte så långt det är möjligt undervisning av lärare som är behöriga för den undervisning de bedriver.

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Det framgår av intervjuer med lärare, representanter för elevhälsan och skolläring att elever i behov av studiehandledning på modersmålet ges sådant stöd. Det framkommer dock uppgifter i intervju med lärare att det finns tre nyanlända elever med behov av studiehandledning på ryska som delar på en timmes studiehandledning i veckan och att det inte täcker deras behov. Skolläringen bekräftar dessa uppgifter och uppger att de har ansökt hos huvudmannen om mer studiehandledning för dessa elever.

Huvudmannen uppger att när det gäller mindre efterfrågade språk så är huvudmannens mål att rekrytera studiehandledare om det inte redan finns tillräckligt

med resurser. När det gäller studiehandledning i ryska på Lorensborgsskolan så finns det enligt huvudmannen i dagsläget inte resurser till individuell studiehandledning.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål om den behöver det (5 kap. § 4 skolförordningen). Enligt förarbetena till regleringen i 3 kap. 12 i § skollagen om den utökade rättigheten till studiehandledning på modersmålet för elever som är nyanlända på högstadiet, vilka Skolinspektionen gör en analogvis tillämpning av även gällande studiehandledning för elever på låg- och mellanstadiet, framgår följande: Syftet med studiehandledning på modersmålet till nyanlända elever är att ge eleverna möjlighet att nå de betygskriterier som minst ska uppnås. Det innebär att den studiehandledning som eleven ska få bör utgå från elevens stödbehov och lärarens planerade undervisning utifrån kursplanen och kunskapskraven i ämnet. Elevens behov ska styra i vilken omfattning handledning ges och hur den utformas. I annat fall finns risk för att erbjudandet blir schabloniserat och baseras mer på skolhuvudmannens förutsättningar än på elevens behov.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Malmö kommun inte fullt ut uppfyller författningarnas krav gällande studiehandledning på modersmålet. Utredningen visar att det finns elever som har behov av studiehandledning på ryska i större omfattning än vad de får.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Malmö kommuns verksamhet vid Lorensborgsskolan F-6 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller lärarbehörighet och studiehandledning på modersmålet. Utredningen visar att eleverna inte så långt som det är möjligt ges undervisning av lärare som är behöriga för den undervisning de bedriver. Det framgår emellertid också att det finns en avsikt att förändra organiseringen så att fler lärare undervisar i ämnen som de är behöriga att undervisa i. Vad gäller studiehandledning på modersmålet visar utredningen att de elever som behöver studiehandledning på modersmålet överlag får sådant stöd, men att det finns några elever som inte får studiehandledning i den utsträckning som de behöver. Det framgår också att huvudmannen har som målsättning att rekrytera studiehandledare. Vid en sammantagen bedömning finner Skolinspektionen att bristerna får anses vara mindre allvarliga. Det finns därför skäl att tilldela Malmö kommun en anmärkning i dessa avseenden.

Områden utan konstaterade brister

Information om elevens utveckling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med elever, lärare och skolledning framkommer att elever och vårdnadshavare får information om elevens utveckling vid ett av utvecklingssamtalen varje läsår. Skriftliga omdömen ges i slutet av varje termin och är tillgängliga för elev och vårdnadshavare via kommunens digitala lärplattform. Vid utvecklingssamtalen får elever och vårdnadshavare även information om de skriftliga omdömena.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare, minst en gång varje termin, ha ett utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas samt om vilka insatser som behövs för att eleven ska uppfylla betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Informationen vid utvecklingssamtalet ska grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen och betygskriterierna eller kriterierna för bedömning av kunskaper i de ämnen som eleven får undervisning i (10 kap. 12 § skollagen).

I årskurs 1-5 ska läraren en gång per läsår, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kriterierna för bedömning av kunskaper eller betygskriterierna för årskurs 6 i de ämnen som eleven får undervisning i (10 kap. 13 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Extra anpassningar och anmälan till rektorn

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Det framgår av inkommen dokumentation samt intervjuer med lärare och elevhälsa att elever får extra anpassningar utifrån identifierade behov. Vidare framkommer att det finns goda strukturer på skolan för samverkan med specialpedagogisk kompetens och att sådan samverkan sker.

I intervjuer med lärare, elevhälsa och skolledning framkommer vidare att om en elev, trots extra anpassningar, riskerar att inte uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas så gör lärare en anmälan till rektor.

Rättslig reglering

Om det på något sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap. 5 § skollagen).

Om det på något sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga (3 kap. 7 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Utredning om särskilt stöd och beslut om åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Det framgår av intervjuer med lärare, elevhälsa och skolledning att rektorn startar en utredning när anmälan om eventuellt behov av särskilt stöd har gjorts och att samråd sker med elevhälsan. Vidare framgår av intervjuer att rektorn efter varje sådan utredning fattar beslut om att utarbeta åtgärdsprogram alternativt beslut om att inte utarbeta ett åtgärdsprogram. Skolledning, lärare och elevhälsa uppger även att eleven och elevens vårdnadshavare informeras om det fullständiga innehållet i beslutet och hur det går till att överklaga beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd. Tolk medverkar i de fall behov förekommer. Samtliga intervjugrupper uppger även att vårdnadshavarna är delaktiga genom hela processen. Det framgår vidare av intervjuer att elever får det särskilda stöd som är beslutat i deras åtgärdsprogram.

I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av anges elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses samt datum och ansvarig för uppföljning och utvärdering. Åtgärdsprogrammen innehåller också en överklagandehänvisning.

Rättslig reglering

Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd och åtgärdsprogrammet ska beslutas av rektorn. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Om en utredning enligt 3 kap. 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen).

Beslut om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § skollagen får överklagas hos Skolverkets överklagandenämnd (28 kap. 16 § skollagen). Enligt 29 kap. 10 § skollagen och 33 § förvaltningslagen (2017:900) ska eleven och elevens vårdnadshavare underättas om det fullständiga innehållet i beslutet och om hur man överklagar beslutet till Skolväsendets överklagandenämnd.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Motverka kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med elever och lärare framkommer enstaka uppgifter om att all personal inte alltid agerar när det sker konflikter mellan elever och att det exempelvis kan röra sig om vikarier. Skolledningen uppger att om de får kännedom om att personal inte har agerat i en konflikt så ser de till att anmälan upprättas och att händelsen utreds.

Rättslig reglering

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling (1 kap. 5 § skollagen).

Personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar (5 kap. 6 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Mot bakgrund av skolledningens uppgifter gör Skolinspektionen bedömningen att Malmö kommun inte brutit mot bestämmelserna när det gäller att motverka kränkande behandling på Lorensborgsskolan. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Johanna Tinghammar Bruck
Johanna Tinghammar Bruck
Beslutsfattare
Signerat av: Johanna Tinghammar Bruck

X Sarah Bjertner Olsson
Sarah Bjertner Olsson
Föredragande
Signerat av: Sarah Bjertner Olsson

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Maria Nyman medverkat.